

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania J.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Kielcach
o odpowiedzialność za należności z tytułu składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu
5 marca 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczony od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Krakowie z dnia 7 stycznia 2025 r., sygn. akt III AUa 603/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. odstępuje od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 27 kwietnia 2021 r. (nr [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Kielcach stwierdził, że J.K., jako prezes zarządu fundacji „F.”, odpowiada całym swoim majątkiem za należności z tytułu nieopłacania składek za zatrudnionych pracowników na:

1. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, składki za okres: od listopada 2018 r. do kwietnia 2019 r., od listopada 2019 r. do grudnia 2020 r. w łącznej kwocie 390.907,93 zł, w tym: należność główna – 341.379,93 zł, koszty egzekucyjne

- 5.123 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 22 kwietnia 2021 r. – 44.405 zł;
2. Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego, składki za okres: od listopada 2018 r. do kwietnia 2019 r., od października 2019 r. do grudnia 2020 r. w łącznej kwocie 143.767,60 zł, w tym: należność główna – 124.113,11 zł, koszty egzekucyjne – 3.002,49 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 22 kwietnia 2021 r. – 16.652 zł;
3. Fundusz P., Fundusz S. i Fundusz G., składki za okres: od listopada 2018 r. do kwietnia 2019 r., od października 2019 r. do sierpnia 2020 r. w łącznej kwocie 30.765,08 zł, w tym: należność główna – 26.452,13 zł, koszty egzekucyjne - 743,95 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 22 kwietnia 2021 r. – 3.569 zł.

Decyzją z 14 maja 2021 r. (nr [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Kielcach odmówił wznowienia postępowania w sprawie wydania decyzji z 27 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 23 marca 2023 r. (sygn. akt V U 1258/21), wydanym w sprawie J.K., z odwołań od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Kielcach, o odpowiedzialność za należności z tytułu składek i wznowienie postępowania, oddalił odwołania i zasądził od J.K. na rzecz organu rentowego kwotę 10.800 zł, tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji odwołującego, Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 7 stycznia 2025 r. (sygn. akt III AUa 603/23), oddalił apelację i zasądził od J.K. na rzecz organu rentowego kwotę 8.100 zł, tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie do Sądu Najwyższego wywiódł odwołujący, zaskarżając w całości ww. judykat, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało wpływ na wynik sprawy, a dotyczy naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. w związku z art. 13 ust. 1 oraz art. 21 ust. 1 prawa upadłościowego i art. 116 § 1 pkt 1a ustawy ordynacja podatkowa oraz art. 29 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych przez uznanie, że przesłanki stanowiące podstawę oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe prawomocnym orzeczeniem sądu i ustalenie w postępowaniu o ogłoszenie upadłości, że wniosek został złożony w terminie wynikającym z art. 21 ust. 1 prawa upadłościowego - w niezmienionym stanie faktycznym - nie wiążą Sądu przy ustalaniu odpowiedzialności członka zarządu na podstawie art. 116 § 1 pkt 1a ordynacji podatkowej, w sytuacji, gdy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości podmiot był stroną układu ratalnego zawartego z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, realizowanego włącznie do miesiąca, w którym został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości, a sąd orzekający w sprawie upadłościowej uznał wniosek o ogłoszenie upadłości za złożony w terminie i uznanie przez Sąd orzekający za datę, kiedy winien zostać złożony wniosek o ogłoszenie upadłości z powodu niewypłacalności datę znacznie wcześniejszą - poprzedzającą datę złożenia wniosku o zawarcie układu ratalnego z ZUS, bez uwzględnienia, że układ ten został zawarty i był realizowany, a w konsekwencji uznanie przez Sąd Apelacyjny, że złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości było spóźnione, pomimo ustalenia przez sąd upadłościowy, że niewypłacalność powstała w miesiącu, w którym wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony.

Na podstawie stawianego zarzutu, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do dalszego procedowania i pozostawienie temu Sądowi orzeczenia o kosztach.

Skarżący wniósł także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., tj. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że problem zakresu związania sądu orzeczeniem innego sądu jest znany w orzecznictwie i w doktrynie. Skarżący zaznaczył, że dostrzec można kilka wariantów zakresu związania wyrokiem w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c., które pojawiają się w orzecznictwie, a procedowanie według każdego z tych wariantów wiąże się z różnymi dla stron konsekwencjami. Dlatego też zasadne jest zatem w ocenie skarżącego ustalenie jednolitych reguł stosowania i wykładni art. 365 § 1 k.p.c., poprzez przesądzenie, czy w niezmienionym stanie faktycznym

ustalenia stanowiące podstawę wydania orzeczenia przez sąd w jednej sprawie, mogą prowadzić do odmiennych wniosków w innej sprawie, a w konsekwencji orzeczeń o odmiennych dla stron skutkach prawnych.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej w całości jako bezzasadnej (w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania) i zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, stosownie do wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie sformułowana została w sposób, który uniemożliwia jej przyjęcie do dalszego, merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie przypomnienia wymaga, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej

sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia wymaga także, że ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, czego w niniejszej sprawie zabrakło. Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy więc odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy, w ramach przedsądu, bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca

2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Strona skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne - odwołała się więc do przesłanki przedsądu wskazanej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie uzasadniła jednak w sposób wystarczający swojego stanowiska w tym zakresie. Tym bardziej, że w uzasadnieniu wniosku wskazującego na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz powinny zostać przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580; 11 czerwca 2013 r., II UK 71/13, LEX nr 1331300; 16 maja 2018 r., III UK 151/17, LEX nr 2553867; 12 maja 2021 r., I USK 163/21, LEX nr 3252537). Oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571, z 5 lipca 2023 r., I CSK 6182/22, LEX nr 3578533), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. A. Góra-Błaszczkowska, Środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz do art. 367-424¹² k.p.c., Warszawa 2014, komentarz do art. 398⁹ wraz z przytoczonym orzecznictwem; postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179, z 13 lipca 2023 r., I CSK 2570/22, LEX nr 3582702), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć

zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub funkcje precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub gdy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468, z 7 lutego 2019 r., I UK 29/18, LEX nr 2617355 i z 27 kwietnia 2021 r., II PSK 68/21, LEX nr 3252281). Tego w niniejszym przypadku zabrakło. Zwłaszcza, że Sąd Najwyższy zajmował się już wielokrotnie problemem zasygnalizowanym przez stronę skarżącą – co podkreśla sama strona skarżąca w uzasadnieniu swojego wniosku, przywołując szereg orzeczeń w tej kwestii. Nie wykazano przy tym, aby zaistniała konieczność zmiany dotychczas prezentowanego stanowiska. Wynikające z art. 365 k.p.c. związanie wyrokiem sądu cywilnego zobowiązuje do respektowania zarówno ustaleń faktycznych stanowiących bezpośrednio podstawę rozstrzygnięcia, jak i podstawy prawnej. Dotyczy to jednak tylko tych ustaleń faktycznych, które w związku z podstawą sporu stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia. Należy pamiętać, że omawiane związanie ograniczone jest do sentencji orzeczenia i nie obejmuje jego motywów. Z tego względu dominuje stanowisko, że sąd nie jest związany ustaleniami i oceną dowodów dokonanyymi w innej sprawie. Zwraca się przy tym uwagę, że - czyniąc samodzielne ustalenia - sąd nie może ignorować stanowiska zajętego w innej sprawie, w której stan faktyczny był konstruowany na podstawie tego samego zdarzenia, lecz biorąc je pod uwagę, obowiązany jest dokonać własnych, wszechstronnych ustaleń i samodzielnych ocen, które w rezultacie mogą doprowadzić do odmiennych konkluzji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 18 września 2025 r., III USKP 59/25, Legalis nr 3265427). Nie może więc być mowy o spełnieniu się w tym przypadku przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Wskazać także należy, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów

lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, nawet zarzucający naruszenia przepisów prawa materialnego, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny. Sąd Najwyższy nie pełni bowiem roli trzeciej instancji sądowej, a skarga kasacyjna nie może być wykorzystywana jako instrument pozwalający na kwestionowanie niesatysfakcjonującego stronę rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach sądowych orzekł zgodnie z art. 102 k.p.c.

DS.

[SOP]